

Delårsrapport 2020-08-31: del 1

Vård- och omsorgsnämnden
2020

1 Kontaktperson

Barbara Lundgren

barbara.lundgren@enkoping.se

0171-625235

2 Förvaltningsberättelse (Med styrmodell som grundpelare)

Händelser av väsentlig betydelse

Skapa förutsättningar för att leva ett självständigt liv

9. Personer i behov av stöd får det utifrån sina behov och på rätt nivå.

Oavsett om stödet är tillfälligt eller långvarigt, ekonomiskt eller för fysiskt eller psykiskt hinder ska det ges på rätt nivå. Som kommun bör vi varken betraktas som generösa eller snåla, insatserna ska vara på rätt nivå.

För vård- och omsorgsnämnden betyder det att genom ett väl utvecklat kvalitetsledningssystem med hög följsamhet säkra leveranser på rätt nivå. Värdegrundsarbete är ständigt levande där fokus är verksamheter och insatser som präglas av trygghet, jämställdhet och tillit. Personer som är i kontakt med vård och omsorg ska alltid uppleva ett vänligt och respektfullt bemötande i livets alla situationer.

Under rådande omständigheter har förvaltningen valt att fokusera på det mål där nämnden har beslutat att vara lok och det har fallit väl ut i det arbete som förvaltningen har åstadkommit under 2020. Två betydande utvecklingsarbeten har genomförts som kommer att ge stor påverkan på kärnuppdraget på kort och lång sikt.

Förvaltningen har under 2020 reviderat riktlinjer för myndighetsutövning. Riktlinjerna för vissa områden har förtydligats med beaktande att inte vara kostnadsdrivande.

Fokus har också varit arbetet att utveckla ett kvalitetsledningssystem som kommer att styra, leda och följa upp förvaltningens samtliga verksamhetsområden. Detta för att arbeta med ständiga förbättringar och för att nå hög måluppfyllelse.

Nedan följer urklipp från en resultatenhets delårsrapport som belyser det goda arbetet i kärnverksamheten för att nå måluppfyllelse:

- *Enheten har hushållit med tilldelade resurser och mött förvaltningens anpassningskrav.*
- *Framgångsfaktorer under året har varit enhetens resursmedvetna, flexibla och omställningsvilliga medarbetare.*
- *Man möter kunders behov och följer genomförandeplaner på ett bra sätt. Strukturer för att öka kundernas känsla av delaktighet är upparbetade och används.*
- *Det har funnits en styrka i det gemensamma målet - att även under svåra omständigheter ge våra kunder det stöd och den omsorg de har varit i behov av.*

13. Enköpings kommun har ett aktivt samarbete med föreningsliv och företagare i leveransen av service till invånarna.

I framtiden kommer inte kommunen själv att kunna leverera på den servicenivå som många förväntar sig. Vi måste samarbeta med de föreningar och företagare som är engagerade i kommunen. För vård- och omsorgsnämnden innebär det att, i samverkan med andra förvaltningar, ge stöd till och bistå med koordinering för att olika grupper och personer ska kunna bidra med frivilliga insatser vad gäller olika former av service och aktiviteter.

Det betyder även att ge privata utförare möjlighet att bedriva verksamhet inom nämndens ansvarsområde.

Förvaltningen fick 2019 i uppdrag av vård- och omsorgsnämnden, inom området icke lagstyrd verksamhet, att ta bort de resurser som förvaltningen hade på de fristående träffpunkterna. Förvaltningen fick också i uppdrag att skapa dialog och mötesforum för andra aktörer som är intresserade av att bedriva verksamhet i lokalerna. Men, med anledning av rådande pandemi och gällande restriktioner från Folkhälsomyndigheten så har dialogen med andra aktörer pausats.

Verksamhetens förväntade utveckling

Enligt SCB:s prognoser ökar antalet äldre under hela perioden till och med 2030. Det är framförallt gruppen 85+ som kommer att öka. Fler väljer att bo kvar hemma med hemtjänst istället för att flytta in på ett omvårdnadsboende. Samtidigt ökar inte andelen personer i arbetsför ålder. Det innebär att nya arbetssätt och metoder måste utvecklas för att klara välfärdsuppdraget inom lagstyrd verksamhet.

I takt med att vård- och omsorgsinsatserna ökar i landet behövs fler medarbetare inom framförallt den kommunala vården. Att en stor del av medarbetarna kommer att gå i pension under den kommande tioårsperioden gör att kommunernas behov av nyrekrytering ökar. Sjuksköterskeutbildningarna, och i viss mån även vård- och omsorgsprogrammet, har en stark inriktning på akut- och slutenvårdsmedicin. Det gör att kommunerna behöver komplettera även nyutbildade med kunskap om kommunal hälso- och sjukvård.

Samtidigt arbetar förvaltningen med att ställa om organisationen till en heltidsorganisation. Om en större andel av de anställda arbetar heltid behöver inte lika många medarbetare rekryteras. För att få rätten till heltid att fungera behöver arbetsuppgifterna organiseras och kombineras på nya sätt.

Både pågående och kommande förändringar i svensk lagstiftning kan påverka nämndens kostnader negativt. Till exempel skärpta krav från IVO (Inspektionen för vård och omsorg) för nattbemanning på särskilda boenden inom äldreomsorg och förändringar inom myndigheter, exempelvis Försäkringskassans bedömning av personlig assistans.

För att skapa möjligheter att arbeta med frågan om hög sjukfrånvaro kan det bli en ökad kostnad för förvaltningen på kort sikt, men på lång sikt medför det en kostnadsminskning. Förvaltningen bedömer att antalet medarbetare per chef i dag är för många för att det ska gå att arbeta med sjukfrånvaron tillfredsställande.

Den digitala transformationen innebär en strukturomvandling. Det räcker inte med teknik för att lyckas med omställningen utan organisationen behöver planera och driva processer för att kunna ställa om. Det kommer att påverka kostnaderna i inledningsskedet innan det ger en direkt och synlig effekt.

Förvaltningen ser att de tillfälliga satsningar som görs, ger högre kostnader initialt, och skapar omställningskostnader för de åtgärder som utförs.

De ekonomiska prognoserna visar minskade skatteunderlag i kombination med stora demografiska utmaningar. Redan innan den pågående coronapandemin så syntes en obalans i att kunna hantera ökade löner och priser samtidigt med en växande befolkning med ökade välfärdsbehov. Med tanke på den hårt belastade ekonomin i förvaltningen, där de enda möjligheten att klara den ekonomiska situationen är genom personaleffektiviseringar, så blir en direkt effekt en förväntad minskning av kundnöjdheten.

Arbetet med personaleffektiviseringar måste också gå hand i hand med riktlinjer och lagstiftning gällande bemanning då det annars finns en överhängande risk för viten vid eventuella granskningar.

Stödfält: Nuläge-analys-åtgärd (frivillig)

3 Medarbetarmål

Vård- och omsorgs chefer leder idag alldeles för många medarbetare. Trots att cheferna uppger att de har goda förutsättningar att göra ett bra jobb och utvecklas i sin roll så är vår bedömning att färre medarbetare per chef är nödvändigt för ett hållbart ledarskap över tid. Det är också en förutsättning för att förvaltningsledningen ska kunna ställa krav på cheferna att nå hög måluppfyllelse på kort- och lång sikt.

Kommunledningsförvaltningen har fått i uppdrag av Kommunstyrelsens personalutskott att återkomma med ett förslag gällande framtagandet av riktlinjer eller rekommendationer om antalet medarbetare per chef inom vård och omsorgsnämnden, med syfte att ge bättre förutsättningar för cheferna att leda. Uppdraget ska återrapporteras i oktober.

När det gäller sjukfrånvaron så har den dessvärre ökat och ligger på 10 % per den sista juni, att jämföras med 7,9 % vid senaste avläsning. Sjukfrånvaron är svåranalyserad i år på grund av pandemin.

Hållbart medarbetarengagemang - Enkäten som skickades ut till alla medarbetare i augusti har en svarsfrekvens på 49 %. Det är en alldeles för låg andel för att anses ge ett tillförlitligt svar och det blir svårt att analysera och sätta in åtgärder utifrån den låga svarsfrekvensen.

Förvaltningen fortsätter planerat och pågående arbete med att skapa tydlighet i organisation och roller, för att säkerställa trygghet i chefsrollen och tydlighet i ledning och styrning för medarbetare.

KF mål 2023 - medarbetare	Indikator	Föregående avläsning	Nuläge 20-06-30	Uppnått 2023
Ökat medarbetarengagemang	Hållbart medarbetar- engagemang (HME)	80	75	83
Ledare/chefer känner att de har rätt förutsättningar att göra ett bra jobb och utvecklas i sin roll	Chefsfrågor medarbetarenkät	82	80	87
Ledare/chefer känner att de har rätt förutsättningar att göra ett bra jobb och utvecklas i sin roll	Max antal medarbetare per chef	77	73	40
Sjukfrånvaron i Enköping ska minska	Sjukfrånvarostatistik	7,9	10,0	7,0
Kommunens personal- omsättning är lägre än 10 %	Extern personalomsättning (slutar i kommunen)	10,6	7,0 (14 helår)	9,9

Delårsrapport 2020-08-31: del 2

Vård- och omsorgsnämnden
2020

1 Kontaktperson

Barbara Lundgren

barbara.lundgren@enkoping.se

0171-625235

2 Övergripande drift

I början av 2020 ställde förvaltningen ett effektiviseringskrav på verksamheterna på knappt 23 miljoner kronor för att uppnå ett nollresultat. Detta omställningsarbete påbörjades redan under 2019. Verksamheternas möjlighet att klara dessa krav handlar om att minska bemanningen.

Vissa effektiviseringar hanterades under årets första månader, samtidigt som förvaltningens svärpåverkbara kostnader ökade. Utifrån rådande läge med Coronapandemin gjorde förvaltningen en bedömning att de planerade effektiviseringarna inte skulle kunna genomföras. Det sågs som otänkbart att minska personal när verksamheterna skulle komma att behöva varenda medarbetare de hade, samtidigt som de även skulle behöva ta in nya. Trots detta så har verksamheterna utfört ett mycket bra arbete och har på total nivå sparat in de kostnader som förvaltningsledningen gav som uppdrag vid årets början. Dessvärre så har nämndens svärpåverkbara kostnader ökat ytterligare och prognosticeras till 12,9 miljoner kronor. Det är kostnader för till exempel personlig assistans, utskrivningsklara, köpta platser samt tomhyror. Detta innebär ytterligare effektiviseringskrav på egen regi för att nå en budget i balans. Förvaltningens bedömning är att det inte är möjligt under innevarande år.

Med hänsyn tagen till pandemin så kommer den att ge mycket stora ekonomiska konsekvenser. Det är och har varit nästintill omöjligt att prognosticera kostnaderna då förvaltningen inte kan uppskatta när en återgång till ett normalläge kommer att ske eller vad ett normalläge kommer att vara. Det kan också ske förändringar i till exempel smittskyddsrekommendationer, vilket kan ha en stor påverkan på kostnaden.

Nämndens prognos är beräknad utifrån ett utfall av Corona-relaterade kostnader till och med sista augusti. De kostnaderna har applicerats på resten av året. Den totala uppskattade kostnaden som knyts till Corona för 2020 är 38,7 miljoner kronor.

Utifrån ovanstående beskrivning så lämnar nämnden en prognos på -51,6 miljoner kronor.

Verksamhet (mnkr)	Utfall 19-08-31	Utfall 20-08-31	Budget 2020	Prognos 2020	Avvikelse prognos- budget
Hemtjänst	-128,1	-126,4	-177,5	-186,6	-9,1
Särskilt boende	-187,2	-217,0	-274,9	-311,9	-37,0
Korttidsboende	-3,8	-3,3	-5,3	-5,6	-0,3
Hjälpmedel, dagverksamhet, jour, demensteam	-25,3	-27,1	-37,9	-42,4	-4,5
Öppen verksamhet äldreomsorg	-4,8	0,0	0,0	0,0	0,0
LSS, boende	-68,0	-65,4	-100,6	-98,0	2,6
LSS, daglig verksamhet	-26,8	-28,0	-44,6	-42,6	2,0
LSS, personlig assistans	-36,1	-41,5	-59,5	-65,1	-5,6
LSS, kontaktperson, ledsagning, avlösare, barnverksamhet, stödfamilj, PO-ombud	-17,5	-15,0	-27,0	-25,3	1,7
Boendestöd	-9,7	-11,2	-16,4	-16,8	-0,4
Öppen verksamhet socialpsykiatri	-3,9	-2,1	-6,6	-4,4	2,2
Bostadsanpassning	-2,1	-2,4	-4,7	-3,9	0,8
Köpta platser	-18,0	-19,4	-27,4	-30,3	-2,9
Central administration	-25,8	-24,4	-36,1	-37,2	-1,1
Nämnd	-0,8	-0,6	-1,2	-1,2	0,0
Summa:	-558,1	-583,8	-819,7	-871,3	-51,6

2.1 Åtgärder för budget i balans

Under 2019 fattade Vård- och omsorgsnämnden beslut om att avveckla nämndens icke lagstyrda verksamheter. Därmed är den effektivisering som nu skulle vara möjlig endast personalomställning.

Med anledning av pandemin samt tidigare beskrivningar under rubrik ”2 Övergripande drift” så är förvaltningens bedömning att det inte är möjligt att uppnå en budget i balans för 2020.

3 Volymer

"Särskilt boende inkl korttidsboende, antal dygn" samt "Varav korttidsboende inom särskilt boende, antal dygn" behöver summeras för att ge en rättvisande bild. Det är en mycket liten avvikelse i prognos jämfört med budget. Dock har en del kunder skjutit upp sina inflyttningar till särskilt boende med rädsla för att utsättas för en eventuell Corona-smitta.

Rutinerna för myndighetsutövning har uppdaterats och förtydligats med beaktande att inte vara kostnadsdrivande. En direkt följd av det kan vara att antalet beslutade timmar minskar och därmed också antalet utförda timmar inom hemtjänst. Antalet avbokade hemtjänsttimmar på grund av Corona-pandemin kan också vara en anledning till minskningen.

Kostnaden för köpta platser har ökat jämfört med budgeten. När förvaltningen köper plats beror det på brist på lämplig plats i kommunen eller speciella behov hos en kund som kommunen inte själv kan tillhandahålla. För närvarande så finns det en brist på boendeplatser i kommunen.

Daglig verksamhet ökar något jämfört med budget. Förvaltningen ser en tillströmning av kunder som inte har något tidigare beslut om insats och det behöver analyseras vidare. Därav blir det ett prioriterat område i förvaltningens årsplan för 2021.

Volym	Bokslut 2019	Budget 2020	Prognos 2020	Avvikelse prognos-budget
Insatser enligt SoL Hemtjänst, antal utförda timmar	340 391	350 200	345 000	-5 200
Insatser enligt SoL Boendestöd, antal utförda timmar*	33 505	34 300	15 100	-19 200
Särskilt boende inkl korttidsboende, antal dygn	160 572	167 900	162 700	-5 200
Varav korttidsboende inom särskilt boende, antal dygn	5 299	0	5 000	5 000
Korttidsboende/växel- vård (Åsunda), antal dygn	2 086	2 190	1 950	-240
LSS boende, antal dygn	37 780	40 150	39 500	-650
Dagligverksamhet, antal kunder	185	190	200	10
Köpta platser, antal dygn	7 813	6 500	7 700	1 200

*För boendestöd är utförda timmar uppräknade (för varje påbörjad timme fick boendestöd ersättning för hel timme) för 2019 och budget 2020 medans prognos 2020 är verklig utförd tid i Hypergene.

4 Ekonomiska nyckeltal

Det är mycket svårt att budgetera de ekonomiska nyckeltalen inom äldreomsorg och LSS med anledning av att förvaltningen inte har någon möjlighet att påverka delar av kostnaderna. Det handlar bland annat om förvaltningens hyreskostnader och kommunens administrativa kostnader.

Kostnad funktionsnedsättning LSS daglig verksamhet, kr/brukare, för 2019 är felaktig i tabellen nedan men ska justeras av SCB och hamnar då på ca 225.000 kronor.

Ekonomiska nyckeltal	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Budget 2020	Prognos 2020
Utfall i balans jämfört med tilldelad budgetram, andel % *	-1,1	2,9	0	6,3
Nettokostnads-avvikelse äldreomsorg, andel %	1,8	1,1	**	**
Nettokostnads-avvikelse äldreomsorg i miljoner kr	8	5	**	**
Kostnad hemtjänst äldreomsorg, kr/hemtjänsttagare	271 909	280 407	**	**
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/brukare	755 333	781 130	**	**
Nettokostnads-avvikelse LSS i %	1,7	2,3	**	**
Kostnad funktionsnedsättning LSS boende, kr/brukare	1 064 679	1 067 991	**	**
Kostnad funktionsnedsättning LSS daglig verksamhet, kr/brukare	224 551	258 978	**	**

* Avvikelsen mellan tilldelad budgetram och resultat (utfall) får inte överstiga 0 %

** De ekonomiska nyckeltalen inom äldreomsorgen och LSS är ytterst svåra att budgetera/prognostisera för 2020 då Corona har en mycket stor påverkan på till exempel skyddsutrustning, sjukkostnader samt extra insatt personal för kohort-vård

5 Investeringar

5.1 Investeringar

Förvaltningen ser ingen avvikelse mot investeringsbudgeten för 2020.

Projektnamn	Utfall 20-08-31	Budget 2020	Prognos 2020	Avvikelse prognos-budget
Inventarier	-2,1	-4,0	-4,0	0